

Gama-hidroksibütirat (GHB): Kötüye Kullanımı Yaygınlaşan Bir Madde

Ürün Özer¹, Mert Batmaz²,
İbrahim Akbaş²

¹Acibadem Üniversitesi Atakent Hastanesi,
Psikiyatri Bölümü, İstanbul - Türkiye

²Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir
Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi,
Psikiyatri Bölümü, İstanbul - Türkiye

Yazışma adresi / Address reprint requests to: Ürün Özer, Acibadem Atakent Hastanesi, Psikiyatri Bölümü, Halkalı Merkez Mahallesi, Turgut Özal Bulvarı No: 16,
34303 Küçükçekmece/İstanbul, Türkiye

Telefon / Phone: +90-212-404-4444

Elektronik posta adresi / E-mail address: urunozer@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 22 Haziran 2016 / June 22, 2016

İlk düzeltme öneri tarihi / Date of the first revision letter: 20 Temmuz 2016 / July 20, 2016

Kabul tarihi / Date of acceptance: 20 Ağustos 2016 / August 20, 2016

Sayın yayın yönetmeni,

Gama-hidroksibütirat (GHB) yapısal olarak gama-aminobütirik asit (GABA) ile ilişkili olan ve insan beyininde GABA'nın bir metaboliti olarak bulunan bir maddedir. İlk olarak 1960'lı yıllarda anestetik ajan olarak geliştirilmiş, sonraki yıllarda ise diyet takviyesi olarak ve büyüme hormonunu uyarıcı etkisinden dolayı vücut geliştirme alanında kötüye kullanımı bildirilmiştir. Seksenli yıllardan itibaren cinsel istek artırıcı etkilerinden dolayı özellikle "club drug" olarak kullanılmaya başlanmıştır ve GHB akut zehirlenmesine ilişkin artan sayıda olgu bildirimlerine rastlanmıştır (1-4).

GHB, benzodiazepin ve barbituratlar gibi klasik sedatif-hipnotiklerle ortak bazı hücrel ve davranışsal etkiler göstermekle birlikte, ayrı bir nörotransmitter/nöromodülatör olarak işlev gördüğü ve bu nedenle apayrı bir farmakolojik ajan olarak kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir (3). Tipik zehirlenme belirtileri arasında sersemlik, konfüzyon, bradikardi, hipotermi, hipotansiyon, bulantı ve kusma sayılmaktadır (5). Yazında GHB kullanımına bağlı epileptik nöbet,

solunum depresyonu, koma gibi yaşamı tehdit eden durumlar ve ölüm olayları da bildirilmiştir (4-6).

GHB son yıllarda özellikle bar, kulüp, parti ortamlarında alkol, ekstazi, kokain, amfetaminler gibi diğer psikoaktif maddelerle birlikte alınması ve cinsel saldırılarda kullanılması nedeniyle dikkatleri üzerine çekmiştir (3-7). Öfori, enerji verme, cinsel isteği ve sosyalliği artırma gibi etkileri, akşamdan kalmalık gibi artuk etkilerin gözlenmemesi, üretim kolaylığı ve düşük fiyatlara satılması gibi nedenlerle tercih edildiği belirtilmektedir (8,9). Yazında özellikle gençler (9) ile homoseksüel ve biseksüel popülasyonda kullanımın yaygın olduğuna yer verilmiştir (10). Halk arasında dış ülkelerde "liquid ecstasy", "liquid X", "scoop", "soap", "salty water", "grievous bodily harm", "vita G" gibi isimlerle anılan GHB (3,7), Türkiye'de bilginiz dahilinde "Ci (G)" olarak adlandırılmaktadır. Dış ülkelerde uzun yıllardır yazında yer bulmakla birlikte, Türkiye'de GHB kullanımına dikkat çekilmemiştir.

Günümüzde ülkemizde de GHB kullanımının giderek arttığı ve olası tehlikeler (4) göz önünde bulundurulduğunda, GHB kullanımının önlenmesi için

psikoeğitimsel yaklaşımların geliştirilmesi ve yasal düzenlemelerinin yapılmasının, GHB kullanımının saptanabilmesi için laboratuvar tarama testlerini de içeren klinik parametrelerin belirlenmesinin, GHB'nin

intoksikasyon ve yoksunluk bulgularının tam olarak ortaya konabilmesi için kapsamlı klinik araştırmaların yapılmasının ve klinisyenlerin GHB'nin etkileri konusunda bilgilendirilmesinin önemini hatırlatmak isteriz.

KAYNAKLAR

1. Wood DM, Brailsford AD, Dargan PI. Acute toxicity and withdrawal syndromes related to gamma-hydroxybutyrate (GHB) and its analogues gamma-butyrolactone (GBL) and 1,4-butanediol (1,4-BD). *Drug Test Analy* 2011; 3:417-425. **[CrossRef]**
2. Degenhardt L, Darke S, Dillon P. GHB use among Australians: characteristics, use patterns and associated harm. *Drug Alcohol Depend* 2002; 67:89-94. **[CrossRef]**
3. Nicholson KL, Balster RL. GHB: a new and novel drug of abuse. *Drug Alcohol Depend* 2001; 63:1-22. **[CrossRef]**
4. Anderson IB, Klm SY, Dyer JE, Burkhardt CB, Iknolan JC, Walsh MJ, Blanc PD. Trends in gamma-hydroxybutyrate (GHB) and related drug intoxication: 1999 to 2003. *Ann Emerg Med* 2006; 47:177-183. **[CrossRef]**
5. Liechti ME, Kunz I, Greminger P, Speich R, Kupferschmidt H. Clinical features of gamma-hydroxybutyrate and gamma-butyrolactone toxicity and concomitant drug and alcohol use. *Drug Alcohol Depend* 2006; 81:323-326. **[CrossRef]**
6. Okun MS, Boothby LA, Bartfield RB, Doering PL. GHB: an important pharmacologic and clinical update. *J Pharm Pharm Sci* 2001; 4:167-175.
7. Efeoğlu P, Dağlıoğlu N, Hilal A, Gülmen MK. Cinsel saldırılarda kullanılan ilaçlar: özellikleri ve toksikolojik incelemeleri. *Archives Medical Review Journal* 2013; 22:418-425.
8. Nemeth Z, Kun B, Demetrovics Z. The involvement of gamma-hydroxybutyrate in reported sexual assaults: a systematic review. *J Psychopharmacol* 2010; 24:1281-1287. **[CrossRef]**
9. Brunt TM, Koeter MW, Hertoghs N, van Noorden MS, van den Brink W. Sociodemographic and substance use characteristics of gamma hydroxybutyrate (GHB) dependent inpatients and associations with dependence severity. *Drug Alcohol Depend* 2013; 131:316-319. **[CrossRef]**
10. Palamar JJ, Halkitis PN. A qualitative analysis of GHB use among gay men: reasons for use despite potential adverse outcomes. *Int J Drug Policy* 2006; 17:23-28. **[CrossRef]**